

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē

॥ aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ॥

nīlakarṭṛkaḥ prahastasya vadhaḥ

tataḥ prahastaṃ niryāntaṃ
dṛṣṭvā raṇakṛtōdyamam ।
uvāca sasmitaṃ rāmō
vibhīṣaṇamarindamaḥ ॥ 6.58.1 ॥

ka ēṣa sumahākāyō
balēna mahatā vṛtaḥ ।
āgacchati mahāvēgaḥ
kiṃrūpabalapauruṣaḥ ॥ 6.58.2 ॥

ākakṣva mē mahābāhō
vīryavantaṃ niśācaram ।
rāghavasya vacaḥ śrutvā
pratyuvāca vibhīṣaṇaḥ ॥ 6.58.3 ॥

ēṣa sēnāpatistasya
prahastō nāma rākṣasaḥ ।
laṅkāyāṃ rākṣasēndrasya
tribhāgabalasamvṛtaḥ ।

vīryavānastravicchūraḥ
suprakhyātaparākramaḥ || 6.58.4 ||

tataḥ prahastaṁ niryāntaṁ
bhīmaṁ bhīmaparākramam |
garjantaṁ sumahākāyaṁ
rākṣasairabhisaṁvṛtam || 6.58.5 ||

dadarśa mahatī sēnā
vānarāṇāṁ balīyasām |
abhisañjātaghōṣāṇāṁ
prahastamabhigarjatām || 6.58.6 ||

khadgaśaktyrṣṭiśūlāśca
bāṇāni musalāni ca |
gadāśca parighāḥ prāsā
vividhāśca paraśvadhāḥ || 6.58.7 ||

dhanūṁṣi ca vicitrāṇi
rākṣasānāṁ jayaiṣiṇām |
pragrhitānyarājanta
vānarānabhidhāvatām || 6.58.8 ||

jagrhuḥ pādapāṁścāpi
puṣpitāṁstu girīṁstathā |
śilāśca vipulā dīrghā
yōddhukāmāḥ plavaṅgamāḥ || 6.58.9 ||

tēṣāmanyōnyamāsādya
saṅgrāmaḥ sumahānabhūt |

bahūnāmaśmavrṣṭiṃ ca
śaravarṣaṃ ca varṣatām || 6.58.10 ||

bahavō rākṣasā yuddhē
bahūn vānarapuṅgavān |
vānarā rākṣasāṃścāpi
nijaghnurbahavō bahūn || 6.58.11 ||

śūlaiḥ pramathitāḥ kēcit
kēcit tu paramāyudhaiḥ |
parighairāhatāḥ kēcit
kēcicchinnāḥ paraśvadhāiḥ || 6.58.12 ||

nirucchvāsāḥ punaḥ kēcit
patitā jagatītalē |
vibhinnahrdayāḥ kēci -
diṣusandhānasādhitāḥ || 6.58.13 ||

kēcid dvidhā kṛtāḥ khadgaiḥ
sphurantaḥ patitā bhuvi |
vānarā rākṣasaiḥ śūraiḥ
pārśvataśca vidāritāḥ || 6.58.14 ||

vānaraiścāpi saṅkruddhai
rākṣasaughāḥ samantataḥ |
pādapairgiriśṛṅgaiśca
sampiṣṭā vasudhātalē || 6.58.15 ||

vajrasparśatalairhastai -
rmuṣṭibhiśca hatā bhṛśam |

vamañśōṇitamāsyēbhyō
viśīrṇadaśanēkṣaṇāḥ || 6.58.16 ||

ārtasvanaṃ ca svanatām
siṃhanādaṃ ca nardatām |
babhūva tumulaḥ śabdō
harīṇām rakṣasāmapī || 6.58.17 ||

vānarā rākṣasāḥ kruddhā
vīramārgamanuvratāḥ |
vivṛttavadanāḥ krūrā -
ścakruḥ karmāṇyabhītavat || 6.58.18 ||

narāntakaḥ kumbhahanu -
rmahānādaḥ samunnataḥ |
ētē prahastasacivāḥ
sarvē jaghnurvanaukasāḥ || 6.58.19 ||

tēśāṃ nipatatām śīghraṃ
nighnatām cāpi vānarān |
dvividō giriśṛṅgēṇa
jaghānaikaṃ narāntakam || 6.58.20 ||

durmukhaḥ punarutthāya
kapiḥ savipuladrumam |
rākṣasaṃ kṣiprahastaṃ tu
samunnatamapōthayat || 6.58.21 ||

jāmbavāṃstu susaṅkruddhaḥ
pragṛhya mahatīm śilām |

pātayāmāsa tējasvī
mahānādasya vakṣasi || 6.58.22 ||

atha kumbhahanustatra
tārēṇāsādyā vīryavān |
vrkṣēṇa mahatā sadyaḥ
prāṇān santyājayad raṇē || 6.58.23 ||

amṛṣyamāṇastatkarma
prahastō rathamāsthitaḥ |
cakāra kadanam ghōram
dhanuṣpāṇirvanaukasām || 6.58.24 ||

āvarta iva sañjajñē
sēnayōrubhayōstadā |
kṣubhitasyāpramēyasya
sāgarasyēva niḥsvanaḥ || 6.58.25 ||

mahatā hi śaraughēṇa
rākṣasō raṇadurmadaḥ |
ardayāmāsa saṅkruddhō
vānarān paramāhavē || 6.58.26 ||

vānarāṇām śarīraistu
rākṣasānām ca mēdinī |
babhūvāticitā ghōraiḥ
parvatairiva saṁvṛtā || 6.58.27 ||

sā mahī rudhiraughēṇa
pracchannā samprakāśatē |

sañchannā mādhavē māsī
palāśairiva puṣpitaiḥ || 6.58.28 ||

hatavīraughavaprāṇ tu
bhagnāyudhamahādrumām |
śōṇitaughamahātōyām
yamasāgaragāminīm || 6.58.29 ||

yakṛtplīhamahāpañkāṇ
vinikīrṇāntraśaivalām |
bhinnakāyaśirōmīnā -
magāvayavaśādvalām || 6.58.30 ||

gṛdhrahaṃsavarākīrṇām
kañkasārasasēvitām |
mēdaḥphēnasamākīrṇā -
mārtastanītanīḥsvanām || 6.58.31 ||

tām kāpuruṣadustārām
yuddhabhūmimayīm nadīm |
nadīmiva ghanāpāyē
haṃsasārasasēvitām || 6.58.32 ||

rākṣasāḥ kapimukhyāstē
tērustām dustārām nadīm |
yathā padmarajōdhvastām
nalinīm gajayūthapāḥ || 6.58.33 ||

tataḥ sṛjantaṃ bāṇaughān
prahastaṃ syandanē sthitam |

dadarśa tarasā nīlō

vidhamantaṃ plavaṅgamān || 6.58.34 ||

uddhūta iva vāyuh khē

mahadabhrabalaṃ balāt |

samīkṣyābhidrutaṃ yuddhē

prahastō vāhinīpatiḥ || 6.58.35 ||

rathēnādityavarṇēna

nīlamēvābhidudruvē |

sa dhanurdhanvināṃ śrēṣṭhō

vikṛṣya paramāhavē || 6.58.36 ||

nīlāya vyaśṛjad bāṇān

prahastō vāhinīpatiḥ |

tē prāpya viśikhā nīlaṃ

vinirbhidya samāhitāḥ || 6.58.37 ||

mahīṃ jagmurmahāvēgā

rōṣitā iva pannagāḥ |

nīlaḥ śarairabhihatō

niśitairjvalanōpamaiḥ || 6.58.38 ||

sa taṃ paramadurdharṣa -

māpatantaṃ mahākapiḥ |

prahastaṃ tāḍayāmāsa

vṛkṣamutpātya vīryavān || 6.58.39 ||

sa tēnābhihataḥ kruddhō

nardan rākṣasapuṅgavaḥ |

vavarṣa śaravarṣāṇi
plavaṅgānāṃ camūpatau || 6.58.40 ||

tasya bāṇagaṇānēva
rākṣasasya durātmanah |
apārayan vārayituṃ
pratyagr̥hṇānnimīlitaḥ |
yathaiva gōvṛṣō varṣaṃ
śāradaṃ śīghramāgatam || 6.58.41 ||

ēvamēva prahastasya
śaravarṣān durāsadān |
nimīlitākṣaḥ sahasā
nīlaḥ sēhē durāsadān || 6.58.42 ||

rōṣitaḥ śaravarṣēṇa
sālēna mahatā mahān |
prajaghāna hayān nīlaḥ
prahastasya mahābalaḥ || 6.58.43 ||

tatō rōṣaparītātmā
dhanustasya durātmanah |
babhañja tarasā nīlō
nanāda ca punaḥ punaḥ || 6.58.44 ||

vidhanuḥ sa kṛtastēna
prahastō vāhinīpatiḥ |
pragr̥hya musalaṃ ghōraṃ
syandanādavapupluvē || 6.58.45 ||

tāvubhau vāhinīmukhyau
 jātavairau tarasvinau |
 sthitau kṣatajasiktāṅgau
 prabhinnāviva kuñjarau || 6.58.46 ||

ullikhantau sutīkṣṇābhi -
 rdaṃṣṭrābhiritarētaram |
 siṃhaśārdūlasadṛśau
 siṃhaśārdūlacēṣṭitau || 6.58.47 ||

vikrāntavijayau vīrau
 samarēṣvanivartinau |
 kāṅkṣamāṇau yaśaḥ prāptuṃ
 vṛtravāsavayōriva || 6.58.48 ||

ājaghāna tadā nīlaṃ
 lalāṭē musalēna saḥ |
 prahastaḥ paramāyatta -
 stataḥ susrāva śōṇitam || 6.58.49 ||

tataḥ śōṇitadigdhāṅgaḥ
 pragṛhya ca mahātarum |
 prahastasyōrasi kruddhō
 visasarja mahākapiḥ || 6.58.50 ||

tamacintyaprahāraṃ sa
 pragṛhya musalaṃ mahat |
 abhidudrāva balinaṃ
 balānnīlaṃ plavaṅgamam || 6.58.51 ||

tamugravēgaṃ saṃrabdha -
 māpatantaṃ mahākapiḥ |
 tataḥ samprēkṣya jagrāha
 mahāvēgō mahāśilām || 6.58.52 ||

tasya yuddhābhikāmasya
 mṛdhē musalayōdhinaḥ |
 prahastasya śilām nīlō
 mūrdhni tūrṇamapātayat || 6.58.53 ||

nīlēna kapimukhyēna
 vimuktā mahatī śilā |
 bibhēda bahudhā ghōrā
 prahastasya śirastadā || 6.58.54 ||

sa gatāsurgataśrīkō
 gatasattvō gatēndriyaḥ |
 papāta sahasā bhūmau
 chinnamūla iva drumah || 6.58.55 ||

vibhinnaśirasastasya
 bahu sustrāva śōṇitam |
 śarīrādapi susrāva
 girēḥ prasravaṇaṃ yathā || 6.58.56 ||

hatē prahastē nīlēna
 tadakampyaṃ mahābalam |
 rākṣasānāmahrṣṭānām
 laṅkāmahijagāma ha || 6.58.57 ||

na śēkuḥ samavasthātuṃ
 nihatē vāhinīpatau |
 sētubandhaṃ samāsādya
 viśīrṇaṃ salilaṃ yathā || 6.58.58 ||

hatē tasmiṃścamūmukhyē
 rākṣasāstē nirudyamāḥ |
 rakṣaḥpatigṛhaṃ gatvā
 dhyānamūkatvamāgatāḥ || 6.58.59 ||

prāptāḥ śōkārṇavaṃ tīvraṃ
 viṣaṃjñā iva tē'bhavan || 6.58.60 ||

tatastu nīlō vijayī mahābalaḥ
 praśasyamānaḥ sukṛtēna karmaṇā |
 samētya rāmēṇa salakṣmaṇēna ca
 prahr̥ṣṭarūpastu babhūva yūthapaḥ || 6.58.61 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
 yuddhakāṇḍē aṣṭapañcāśaḥ sargaḥ ||